

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/287/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6617203181
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 12. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ivica Hanusková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2017:6617203181.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a sudcov Mgr. Štefana Baláža a JUDr. Alexandra Mojša, v právnej veci žalobkyne X. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom ako matka, zastúpenej zákonnou zástupkyňou - matkou S. H., nar. XX. XX. XXXX, bytom X., Štvrť X. S. XX/X, proti žalovanému Z. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom O., Ul. J. 4, právne zastúpenému JUDr. Erikou Golskou, advokátkou, Advokátska kancelária so sídlom v Lučenci, T. G. Masaryka 29, v konaní o zaplatenie 5.000,- EUR, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Lučenec č. k. 21C/8/2017-22 zo dňa 12. 04. 2017, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 4.500,- EUR do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku o náhrade trov konania, p o t v r d z u j e .

II. Vo zvyšku zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

III. Žalobkyňa n e m á nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni 4.500,- EUR do 3 dní od právoplatnosti rozsudku titulom náhrady nemajetkovej ujmy aplikujúc ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

2. V prejednávanej veci okresný súd dospel k záveru, že žaloba je skutkovo a právne dôvodná. V konaní bolo nesporné, že žalovaný sa dopustil protiprávneho konania voči maloletej žalobkyni, ktorá skutočnosť je preukázaná rozsudkom Okresného súdu Lučenec č. k. 3T/168/2016-77 zo dňa 12. 01. 2017, ktorým bol žalovaný právoplatne odsúdený pre skutok spáchaný tak, že dňa 09. 09. 2016 a následne dňa 13. 09. 2016 vykonal súlož s maloletou žalobkyňou aj napriek tomu, že vedel, že maloletá nedovršila 15. rok svojho veku. Dopustil sa tak zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona, za čo bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní 3 rokov. Z citovaného trestného rozsudku mal okresný súd daný objektívny fakt, že žalovaný sa dopustil ku škode maloletej žalobkyne protiprávneho jednania, ktorá skutočnosť nebráni tomu, aby sa takéto konanie žalovaného stalo aj predmetom konania o ochranu osobnosti. Maloletá žalobkyňa bola s nárokom na náhradu škody, ktorú uplatnila jej zákonná zástupkyňa vo výške 5.000 EUR za morálnu ujmu na pojednávaní dňa 12.01.2017, odkázaná na konanie vo veciach občianskoprávných.

3. Okresný súd zdôraznil, že oblasť intímnej sféry života je predmetom ochrany, kedy maloletá osoba má zvýšené právo byť zo zákona chránená pred neoprávnenými zásahmi do jej intímnej oblasti zneužitím jej nízkeho veku, kedy vedomie a vôľa takejto maloletej osoby je oslabená malými skúsenosťami a nedostatočne zrelým vývinom. Pokiaľ došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv takejto

maloletej osoby, má táto právo domáhať sa na súde, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, odstránili sa následky neoprávnených zásahov a poskytlo sa primerané zadostučinenie. Dôsledkom každého neoprávneného zásahu do práv chránených ustanovením § 11 Občianskeho zákonníka je určitá ujma. Takáto ujma je podľa okresného súdu objektívne daná už len tým, že dospelý žalovaný zasiahol do intímneho života žalobkyne, ktorá vzhľadom k svojmu veku mala byť takéhoto konania ušetrená a ochránená o to viac, že žalovaný dobre poznal žalobkyňu a oboch jej rodičov, pričom svojim konaním zneužil aj ich dôveru, ale najmä dôveru maloletej, ktorá sa dostala s ním do styku cítiac k nemu dôveru, pretože ho poznala od útleho veku ako priateľa jej rodičov. Ujma takejto maloletej osoby sexuálnym útokom je podľa okresného súdu objektívne daná tým, že žalovaný bol za uvedený zločin sexuálneho zneužitia maloletej žalobkyne uznaný vinným, bez akéhokoľvek ďalšieho dokazovania, keď ide o taký trestný čin, ktorý je širokou verejnosťou značne odsudzovaný.

4. Okresný súd nepristúpil na argumentáciu žalovaného, že maloletej žiadna ujma nevznikla a že ujmu pociťuje iba jej matka, resp. zákonná zástupkyňa žalobkyne, ktorá nesprávne vyhodnocuje pocity maloletej ako ujmu. Naopak okresný súd zdôraznil, že uvedené konanie žalovaného svedčí o absolútnej nezodpovednosti a necitlivosti, ak ani potom, čo bol právoplatne odsúdený, nie je ochotný chápať negatívny účinok svojho konania na maloletú. Je zrejme, že žalovaný si neuvedomuje, že takýto zásah do života maloletej osoby môže mať v budúcnosti nedozierne následky, čo je skutočnosť objektívne známa, a teda ako notorieta sa osobitne nedokazuje (§ 186 ods. 1 CSP).

5. Za závažnú ujmu je nutné podľa okresného súdu kvalifikovať ujmu, ktorú je možné vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva osobnosti došlo, ako aj vzhľadom k intenzite zásahu, jeho trvania, dopadu a dôsledkov, považovať za ujmu značnú. Okresný súd zdôraznil, že nie sú rozhodujúce subjektívne pocity poškodenej osoby, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetná ujma v tej istej situácii bola vnímaná každou inou fyzickou osobou.

6. Z vykonaného dokazovania pre okresný súd vyplynulo, že v trestnom konaní bola maloletá poškodená podrobená opätovnému výsluchu 14. 09. 2016, 06. 10. 2016 a 27. 10. 2016, navštevuje psychológa. Zločin sexuálneho násillia môže mať v budúcnosti negatívne a trvalé následky na psychiku maloletej, čo sa môže prejavovať v jej budúcom správaní voči partnerom a môžu mať vplyv na to, že si poškodená nebude schopná vytvoriť riadny partnerský vzťah, čo je závažným zásahom do rodinného života. V danom prípade podľa okresného súdu nie je podstatné, aké má subjektívne pocity maloletá v súčasnosti, keď vzhľadom k nezrelému veku nie je schopná posúdiť okolnosti prípadu, ale aký vplyv bude mať tento sexuálny zážitok na ňu v budúcnosti. Za závažné považuje okresný súd najmä skutočnosť, že žalovaný zneužil dôveru maloletej a jej rodičov, s ktorými sa dlhé roky poznal, a tak sa dostal do priazne maloletej. V neoprávnenom konaní pokračoval, nakoľko nešlo o ojedinelý sexuálny styk a je zrejme, že pokiaľ by rodina nevykonala opatrenie aj prostredníctvom orgánov činných v trestnom konaní, žalovaný by v protiprávnom konaní pokračoval. Túto okolnosť dosvedčuje aj okolnosť popísaná vo výpovedi matky maloletej dňa 06. 10. 2016, z ktorej vyplýva, že ešte aj dňa 02. 10. 2016 žalovaný kontaktoval maloletú, a to aj napriek zákazu matky a pokúsil sa ju odviezť do svojho domu, v čom mu matka zabránila. O tom, že žalovaný nepovažuje svoje konanie za protiprávne, svedčí aj jeho vyjadrenie prezentované jeho právnou zástupkyňou, že konal v záujme maloletej, ktorá nemá dobré vzťahy s rodičmi. Žalovaný sa nezaobera faktom, že subjektívne prežívanie maloletej osoby, ktorá je ľahko manipulovateľná, nie je objektívnym ukazovateľom. Tiež je prirážajúcou okolnosťou, ktorá zvyšuje závažnosť konania žalovaného aj to, že nedošlo len k verbálnemu sexuálnemu obťažovaniu, resp. iným prejavom sexuálnej aktivity, ale priamo k pohlavnému styku. Zo všetkých týchto dôvodov preto okresný súd dospel k záveru o závažnosti vzniknutej ujmy.

7. Vzhľadom na vyššie uvedené okresný súd zároveň konštatoval, že následky zásahu žalovaného do osobnostného práva žalobkyne sú nereparovateľné a z hľadiska prostriedkov na ochranu už nebolo možné použiť upustenie od neoprávneného zásahu, alebo odstránenie následkov. S prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy dospel k záveru, že do úvahy prichádza len možnosť vo forme primeraného zadostučinenia v peniazoch. Takéto finančné zadostučinenie môže podľa okresného súdu aspoň čiastočne prispieť k zmierneniu vzniknutého stavu, čo je aj zmyslom zákona č. 215/2006 Z. z. o odškodňovaní osôb poškodených násilnými trestnými činmi. Vychádzajúc zo zákonných kritérií, ako aj z návrhu zákonnej zástupkyne matky, súd priznal žalobkyňi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 4.500,- EUR, kedy vychádzal z ust. § 5 ods. 1 posledná veta zák. č. 215/2006 Z. z.. Uvedené ustanovenie v prípadoch sexuálneho násillia priznáva právo na odškodnenie za spôsobenú morálnu škodu v sume

10-násobku minimálnej mzdy. Okresný súd konštatoval, že v roku 2016 bola v Slovenskej republike ustanovená minimálna hodinová mzda za 1 odpracovanú hodinu 2,328 EUR v hrubom. Mesačná minimálna mzda bola na úrovni 405,- EUR za kalendárny mesiac, v dôsledku čoho priznal žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy ako 10-násobok tejto sumy vo výške 4.500,- EUR, a vo zvyšku žalobu zamietol.

8. O náhrade trov konania rozhodol okresný súd v zmysle § 255 ods. 1 CSP.

9. Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Namietal, že okresný súd nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, v dôsledku čoho rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Prioritne namietal, že žalobkyňa, resp. matka žalobkyne v konaní nepreukázala, že maloletej vznikla nemajetková morálna ujma, spojená s psychickou traumou, stresom, resp. znevážením jej ľudskej dôstojnosti, za ktorú by mal uhradiť nemajetkovú ujmu vo výške 5.000,- EUR. Žalobkyňa listinné dôkazy preukazujúce liečebné náklady súdu odmietla predložiť s odôvodnením, že sú dôvernými, teda rozsah dokazovania realizovaného okresným súdom neodôvodňuje vynesenie rozsudku v znení, ako bol súdom vyhlásený, najmä, čo sa týka dôvodnosti priznaného plnenia a jeho výšky. Žalobkyňa si síce voči nemu uplatňovala náhradu škody, ktoré však poňala ako náhradu nemajetkovej a morálnej ujmy, čo však z právneho hľadiska sú dva rozdielne nároky s rozdielnym spôsobom dokazovania. Najzávažnejší nedostatok postupu okresného súdu je ten, že nevykonal dôkaz v podobe výsluchu maloletej, ktorý dôkaz by bol dôležitým v prípade dokazovania uplatneného práva na náhradu škody. Zdôraznil, že on sa tak matke, ako aj otcovi maloletej v priebehu trestného konania vedeného proti nemu písomne ospravedlnil, ktoré ospravedlnenie bolo formou doporučenej poštovej zásielky doručené obom adresátom prostredníctvom splnomocnenej právnej zástupkyne. Žalobkyňa však realizáciu tohto prostriedku ochrany osobnosti formou poskytnutia primeraného zadosťučinenia v súdnom konaní zamietala.

10. V odvolaní žalovaný poukázal na to, že neboli naplnené predpoklady právnej normy §-u 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keď v prejednávanej veci ku vzniku škody na strane žalobkyne nedošlo, a teda nie je splnená ani nevyhnutná podmienka príčinnej súvislosti medzi jeho protiprávnym konaním a škodou. Bolo povinnosťou žalobkyne preukázať, že na jej strane vznikla psychická trauma, stres, že u nej došlo k zneváženiu jej ľudskej dôstojnosti, že navštevuje psychologičku. Avšak okresný súd vychádzal len z tvrdení žalobkyne a uvedené skutočnosti nedokazoval. Maloletej bola už pred skutkom sexuálneho zneužívania poskytovaná odborná psychologická a psychiatrická pomoc, o čom mal vedomosť aj on. Žalobkyňa tak nepreukázala, či príčinou týchto návštev u psychológa je psychická trauma, ktorú by maloletá utrpela v dôsledku sexuálneho zneužívania. Je mu známe, že maloletá mala so svojou matkou dlhodobu problematický vzťah, maloletá negatívne znášala aj rozvod jej rodičov, preto potrebovala odbornú pomoc psychológa a psychiatra, aby negatívne emócie dokázala spracovať. Rovnako blízku osobu hľadala aj v ňom, plne mu vo všetkom dôverovala. Táto náklonnosť prerástla v lásku, dôsledkom čoho bolo ich sexuálne zblíženie. Napriek tomu okresný súd nepovažoval za potrebné maloletú vypočuť, ktorá by sa mohla vyjadriť nie k skutku, čo by mohlo byť pre ňu nepríjemné, ale jej vyjadrenie by sa týkalo výlučne následkov neoprávneného zásahu do jej osobnosti, ku ktorým je vzhľadom na svoj vek a taktiež rozumovú vyspelosť objektívne spôsobilá sa vyjadriť. Alternatívou by mohol byť výsluch maloletej formou znaleckého skúmania odborníkom z oblasti psychológie, resp. psychiatrie, čo tiež okresný súd nerealizoval. Žalobkyňa si však svoju dôkaznú povinnosť nespĺnila, nepreukázala nepriaznivé dôsledky, ktoré zásah do jej osobnostných práv vyvolal.

11. Na záver uviedol, že si uvedomuje svoju zodpovednosť za skutok, ktorého sa voči maloletej žalobkyni dopustil, avšak zastáva názor, že za jeho spáchanie bol uznaný vinným, bol potrestaný dostatočným spôsobom. Odmietol aplikáciu zákona č. 215/2006 Z. z., ktorý právny predpis upravuje jednorazové finančné odškodnenie osôb, ktorým bola v dôsledku úmyselných trestných činov spôsobená ujma na zdraví, ktoré odškodnenie sa vypláca na základe písomnej žiadosti poškodeného a rozhodovacím orgánom je Ministerstvo spravodlivosti SR. Do pozornosti súdu dal i skutočnosť, že odškodnenie v zmysle tohto právneho predpisu možno s poukazom na ust. § 7 primerane znížiť, ak poškodený spoluzavinil ujmu na zdraví, ktoré ustanovenie okresný súd nebral do úvahy. Výška nemajetkovej ujmy, ktorú má uhradiť žalobkyni je pre neho likvidačnou, preto navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol, alternatívne, aby napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

12. Zákonná zástupkyňa žalobkyne v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedla, že rozhodnutie okresného súdu považuje za vecne správne a rozhodnutie o odškodnom bol pre ňu morálny pocit zadosťučinenia. Uznala, že žalovaný zaslal tak jej, ako aj otcovi žalobkyne ospravedlňujúci list, v ktorom sám uviedol, že v budúcnosti sa už takéhoto konania nedopustí, no napriek týmto sľubom maloletú opakovane vyhľadal a obťažoval pred základnou školou, ktorú maloletá navštevuje. Podľa nej oľutovanie a zaslanie ospravedlnenia sú len slová, aby dostal miernejší trest, pričom sa vôbec neospravedlnil osobne, len prostredníctvom právnej zástupkyne. Následkom toho, že opakovane žalovaný maloletú vyhľadal, sa jej stav zhoršil natoľko, že podstupuje liečbu na psychiatrickom oddelení Univerzítnej nemocnice Louisa Pasteura Košice, s následkom dlhodobého liečenia v Detskej psychiatrickej liečebni, kde nastúpila 13. 06. 2017, o čom predložila prílohu - správu o hospitalizácii. Naďalej trvá na tom, že správy od psychológa a psychiatra sú dôverné, preto ich protistrane odmieta predložiť. Odmieta akékoľvek ďalšie vypočúvanie maloletej, nevidí žiaden dôvod na jej vypočutie a neproselo by to ani jej zdravotnému stavu. Ospravedlnenie žalovaného nebude nikdy akceptovať a dúfa v spravodlivosť, pretože žalovaný maloletú od malička poznal, vedel, že má problémy a aj tak ju zneužil, ublížil jej dcére, preto trvá na tom, že maloletej vznikla morálna a nemajetková ujma spojená s psychickou traumou. Žalovaný veľmi dobre vedel, koľko má žalobkyňa rokov a aj to, že je problémovým dieťaťom. Odmieta jej výsluch, či znalecké dokazovanie ohľadne jej zdravotného stavu, nakoľko od 13. 06. 2017 je umiestnená v Psychiatrickej liečebni a vyňatie z priestoru, resp. narušenie jej liečby by nebolo v jej prospech.

13. V písomnom vyjadrení k vyjadreniu žalobkyne žalovaný opätovne zotrval na svojich predchádzajúcich písomných podaniach a zdôraznil, že vôľa žalobkyne sa nestotožňuje s vôľou jej zákonnej zástupkyne, snažiacej sa získať z jeho skutku majetkový prospech. Poprel, že by maloletú žalobkyňu opakovane vyhľadal a že by sa následkom toho zhoršil jej zdravotný stav. Psychickými problémami trpí maloletá v dôsledku nepriaznivého a problematického rodinného prostredia, nie dôsledkom ich stretávania sa. Maloletá navštevuje špeciálnu základnú školu pre deti s poruchami reči, v ktorej sa deťom venuje osobitný prístup, a to aj zo strany školského psychológa. Bez ohľadu na to, či by maloletá bola poškodená sexuálnym zneužívaním, alebo nie, absolvovala by jedenkrát týždenne sedenie so školským psychológom, avšak o všetkých skutočnostiach by sa najlepšie vedela vyjadriť samotná žalobkyňa.

14. V následnom vyjadrení k vyjadreniu žalovaného zákonná zástupkyňa žalobkyne zdôraznila, že umiestnenie maloletej v psychiatrickom oddelení a následne v Detskom psychiatrickom ústave bolo pre ňu najťažšie, nešlo o účelové konanie, z ktorého ju žalovaný obviňuje. Potvrdila, že maloleté deti, ktoré navštevujú školu, ktorú navštevuje aj jej dcéra, absolvujú sedenia so školským psychológom, niektoré raz týždenne, niektoré vôbec. Maloletá tieto sedenia absolvovala po sexuálnom zneužívaní častejšie ako iné deti. Lekársku správu maloletej je ochotná súdu predložiť, ak s tým lekárom z liečebne, kde je maloletá umiestnená, bude súhlasiť a bude jej ochotný ju vypracovať, avšak nikdy ju nedá k nahliadnutiu žalovanému, ani jeho právnej zástupkyne, ak práve kvôli nemu je jej dieťa v ústave, pretože vzťah jej maloletej dcéry a 49-ročného muža nie je v poriadku. Predložila denník písaný žalobkyňou, ako aj priebežnú správu o výkone probačného dohľadu.

15. Dňom 01. 07. 2016 nadobudol účinnosť zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej v texte aj „CSP“), ktorý v zmysle § 470 ods. 1 stanovuje, že ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa prvej vety ods. 2 § 470 CSP platí, že právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

16. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 CSP a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania v súlade s § 385 ods. 1 CSP (á contrario) rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobkyne 4.500,- EUR do 3 dní od právoplatnosti rozsudku (výrok I.) a vo výroku o náhrade trov konania (výrok III.) podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil v celom rozsahu ako vecne správny.

17. Podľa § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

18. Podľa § 387 ods. 2 CSP k sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

19. Odvolací súd podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v plnom rozsahu sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie. Okresný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia okresného súdu je vecne správne, pričom v jednotlivostiach naň v bodoch 15. až 17. odkazuje i odvolací súd. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd obmedzil iba na konštatovanie správnosti napadnutého rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP) a na zdôraznenie správnosti tohto rozhodnutia vzhľadom na odvolacie námietky žalovaného uvádza nasledovné:

20. Odvolací súd sa stotožňuje s právnym záverom okresného súdu, podľa ktorého sa žalovaný dopustil neoprávneného zásahu do osobnostných práv maloletej žalobkyne, a to do intímnej sféry života, ktorá je predmetom ochrany, keď maloletá má zvýšené právo byť zo zákona chránená pred neoprávnenými zásahmi do jej intímnej oblasti zneužitím jej nízkeho veku, kedy vedomie a vôľa takejto maloletej osoby je oslabená malými skúsenosťami a nedostatočne zreým vývinom. To, že žalovaný sa dopustil zločinu sexuálneho zneužívania podľa § 201 ods. 1 Trestného zákona (viď spis Okresného súdu Lučenec sp. zn. 3T/168/2016), je bez akýchkoľvek pochybností neoprávneným zásahom v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka. Ak aj žalovaný opakovane poukazuje na to, že žalobkyni žiadna škoda, resp. ujma na zdraví nevznikla, je nevyhnutné poukázať na to, že režim ochrany osobnosti je postavený na princípe pôvodcu zásahu za ujmu spôsobenú na chránených osobnostných právach, keď zákon nedefinuje pojem zásah, ani nepodáva výpočet konkrétnych foriem zásahov, ktorými môžu byť dotknuté osobnostné práva. Je ním však bezpochyby tak aktívne konanie, ako aj pasívne konanie, ktoré má v zákone uvedené znaky a týmito znakmi sú predovšetkým neoprávnenosť zásahu, ktorá bez ďalšieho vyplýva z toho, že žalovaný sa dopustil zločinu sexuálneho zneužívania maloletej žalobkyne, za ktorý trestný čin bol právoplatne odsúdený a jeho objektívna spôsobilosť negatívne zasiahnuť na chránené osobnostné práva fyzickej osoby. Objektívne je nespochybniteľné, že sexuálne zneužitie maloletej, aj keď s pohlavným stykom súhlasila, je závažným zásahom do najintímnejšej oblasti života mladého dozrievajúceho dievčaťa. Ochrana sa preto poskytuje bez zreteľa na to, či zásah vyvolal nejaké následky, stačí, ak zásah bol objektívne spôsobilý takéto následky vyvolať. O tom, že sexuálne zneužitie maloletej osoby, ktoré je okrem iného charakterizované ako zločin v trestnom právnom poriadku Slovenskej republiky, možno mať bez ďalšieho za to, že takýto neoprávnený zásah do najintímnejšej sféry maloletej žalobkyne, bol objektívne spôsobilý následky spočívajúce minimálne v zhoršení jej psychického stavu vyvolať, a to bez ohľadu na to, či maloletá už pred sexuálnym zneužitím mala problémy psychologického, či psychiatrického charakteru. Podstatným je teda objektívne hľadisko, teda to, či by predmetná ujma v tej istej situácii bola vnímaná každou inou fyzickou osobou (viď aj nález Ústavného súdu SR sp. zn. II ÚS 424/2012 zo dňa 06. 11. 2014, bol 37., ako aj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/137/2008).

21. Okresný súd preto konanie žalovaného správne považoval za ujmu, spôsobenú neoprávneným zásahom žalovaného do osobnostných práv žalobkyne, do jej intímneho života, závažnú, vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie, resp. dôsledky do budúcnosti v osobnom živote maloletej žalobkyne. To, že maloletá žalobkyňa prejavuje náklonnosť k žalovanému, vzhľadom na jej vek a aj možnosť manipulácie zo strany žalovaného, nie je objektívnym ukazovateľom neoprávneného zásahu. Naopak je priťažujúcou okolnosťou žalovaného, ktorý vedel, koľko rokov má maloletá, s touto sa stretával, sexuálne ju opakovane zneužil, pričom nedošlo len k verbálnemu sexuálnemu obťažovaniu, ale priamo k pohlavnému styku. Zneužil dôveru maloletej, ako aj jej rodičov, s ktorými sa dlhé roky poznal. Pokiaľ by rodina nevykonala opatrenie, a to aj prostredníctvom orgánov činných v trestnom konaní, žalovaný by v protiprávnom konaní pokračoval. Dôvodne preto okresný súd považoval následky zásahu žalovaného do osobnostného práva žalobkyne za nereparovateľné, keď z hľadiska prostriedkov na ochranu osobnosti žalobkyne nebolo možné použiť upustenie od neoprávneného zásahu, resp. odstránenie následkov a za dostačujúce zadostučinenie nemohol považovať ani písomné ospravedlnenie žalovaného, ktoré bolo adresované rodičom žalobkyne v trestnom konaní.

22. Okresný súd dôvodne nepristúpil k výsluchu maloletej žalobkyne, ktorá sa už v súvislosti so spáchaním zločinu sexuálneho zneužívania jej osoby výsluchu zúčastnila v trestnom konaní, a to dňa

14. 09. 2016, 06. 10. 2016, 27. 10. 2016, zároveň absolvovala gynekologické vyšetrenie 14. 09. 2016 a v konaní bol súd podrobne oboznámený s jej výpoveďami v trestnom konaní, ktoré sú obsiahnuté v pripojenom spise Okresného súdu Lučenec sp. zn. 3T/168/2016. Okresný súd nespochybňoval to, že maloletá žalobkyňa má k žalovanému citový vzťah a nespochybnil ani jej výpovede v trestnom konaní, preto opakovať jej výpoveď by bolo aj podľa odvolacieho súdu nadbytočné a bez priameho vzťahu k predmetu konania.

23. Odvolací súd taktiež považuje za riadne odôvodnený záver o primeranosti prisúdenej sumy 4.500,- EUR, pri určení ktorej súd dôvodne prihliadal i k ďalším právnym predpisom upravujúcim obdobnú problematiku, keď výška príslušného odškodnenia vyplýva nielen zo zákona, ale je určená aj v kontexte s rozhodnutiami Európskeho súdu pre ľudské práva a Ústavného súdu SR. Výšku uvedenej náhrady súd teda dôvodne určil s prihliadnutím na ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka s ohľadom na závažnosť vznikutej ujmy, ako aj okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo. Uvedené okresný súd podrobne odôvodnil v bodoch 11. až 16. a s uvedenými dôvodmi sa odvolací súd stotožňuje.

24. Výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je predmetom voľnej úvahy súdu, nie je však nepreskúmateľnou oblasťou. Okresný súd vychádzal pri jej ustálení z riadne zisteného skutkového stavu, a na základe neho založil svoje rozhodnutie na konkrétnych preskúmateľných hľadiskách a dôkazoch, ktoré objasnili ako a akým spôsobom bola zasiahnutá intímna sféra maloletej žalobkyne, a to aj s akými nepriaznivými dôsledkami na budúcnosť maloletej a jej intímny a osobný život. Odkaz na zákon č. 215/2006 Z. z. okresnému súdu slúžil len v rámci analógie a proporcionality pri určovaní výšky odškodnenia takejto ujmy.

25. Nemožno totiž opomenúť, že každé dieťa bez výnimky má právo na život v podmienkach, ktoré mu umožňujú plne rozvíjať jeho ľudský potenciál - vrátane práva byť chránené pred všetkými formami násillia, zneužívania a zlého zaobchádzania zo strany rodičov, alebo iných osôb. Tieto práva sú obsiahnuté vo viacerých medzinárodných dokumentoch (Deklarácia práv dieťaťa, Charta práv dieťaťa, Dohovor o právach dieťaťa, Druhý opčný protokol k dohovoru o právach dieťaťa) a ich zabezpečenie má byť garantované zákonmi konkrétnych štátov. V rámci globálneho systému ochrany detí pred násillím predstavuje Dohovor OSN o právach dieťaťa základný východiskový dokument pre všetky dokumenty, týkajúce sa ochrany práv detí. Viaceré články dohovoru garantujú právo detí na telesnú a osobnú integritu a ustanovujú vysoké štandardy na ich ochranu. Článok 19 ods. 1 dohovoru vyžaduje, aby štáty, ktoré sú zmluvnou stranou dohovoru „prijímali všetky potrebné zákonodarné správne, sociálne a výchovné opatrenie na ochranu detí pred akýmkoľvek telesným alebo duševným násillím, urážaním, alebo zneužívaním (vrátane sexuálneho zneužívania), zanedbávaním alebo nedbanlivým zaobchádzaním, trýznením, alebo vykorisťovaním počas doby, keď sú v starostlivosti jedného alebo oboch rodičov, zákonných zástupcov, alebo akýchkoľvek iných osôb, starajúcich sa o dieťa“. Obete trestných činov, vrátane detí sexuálne zneužitých majú práva, ktoré majú byť v celom procese rešpektované a dôsledne chránené. Jedná sa okrem iného aj o právo byť chránený pred útrapami spôsobenými právnym procesom. Maloletá žalobkyňa bola v trestnom konaní opakovane vypočutá, preto ani okresný, ako aj odvolací súd nepovažuje za potrebné zopakovať výsluch maloletej, ak okolnosť, že maloletá má k žalovanému blízky citový vzťah, nie je sporná. To, že maloletá považuje žalovaného za blízku osobu, nerozporovala ani jej zákonná zástupkyňa, teda zákonná zástupkyňa žalobkyne, keď v súčasnej dobe je nevyhnutné prihliadať nie iba na bezprostredný záujem dieťaťa, ale aj dlhodobé záujmy dieťaťa, ako budúceho dospelého jedinca. Sexuálne zneužívanie patrí k spoločensky závažným druhom trestnej činnosti. Uvedené zatriedenie je možné obhájiť najmä tým, že sa dotýka najzraniteľnejšej vekovej skupiny obyvateľstva, t. j. detí a mládeže, ktoré sa vzhľadom na svoj vek, fyzickú, rozumovú, emocionálnu a sociálnu (ne)vypselosť brániť nemôžu, nevedia alebo za určitých okolností ani nechcú (konsenzuálny sexuálny styk). Výskumy však potvrdzujú, že viktimizácia v detskom veku nesporne zanecháva negatívne následky na ich psychike v telesnej a sociálnej sfére. U obetí sexuálneho zneužívania dieťaťa, zvlášť v prípadoch, kde páchatelom je niekto z blízkyh ľudí, sa bežne vyskytujú ambivalentné pocity a postoje voči páchatelovi. Rodinné priateľské vzťahy sú komplexné a väčšina detských obetí má voči svojim priateľom ambivalentné, tak pozitívne, ako aj negatívne pocity. Bežný človek očakáva, že dieťa, ktoré je obeťou sexuálneho zneužívania, bude vykazovať výrazné symptómy traumy, avšak vedecké výskumy odhalili, že asymptomatické obete tvoria až 40 % spomedzi všetkých prípadov sexuálneho zneužívania a ďalších 30 % obetí vykazuje len málo symptómov (viď

PhDr. Mgr. Slávka Karkušová, PhD.: Sociálna práca s páchatelmi a obeťami sexuálneho zneužívania detí, rok vydania: 2013).

26. Keďže odvolacie námietky žalovaného neboli dôvodné a žiadnym spôsobom nespochybnili vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia, odvolací súd napadnuté rozhodnutie vo výroku, ktorým bolo žalobe vyhovie, potvrdil.

27. Výrok okresného súdu, ktorým bola žaloba v prevyšujúcej časti, teda čo do zaplatenia sumy 500,- EUR zamietnutá, nebol odvolaním napadnutý, preto v zmysle § 367 ods. 2 CSP, zostáva nedotknutý.

28. Odvolací súd potvrdil i rozhodnutie okresného súdu o náhrade trov konania (výrok III.), ktorý nebol konkrétnymi dôvodmi v odvolaní napadnutý žalovaným, avšak ide o výrok závislý. Okresný súd rozhodoval v súlade s ustanoveniami Civilného sporového poriadku.

29. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. V odvolacom konaní žalovaný nebol úspešný, preto nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Žalobkyňa bola v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešná, avšak trovy odvolacieho konania, ktoré by boli preukázané, odôvodnené a ktoré by predstavovali účelne vynaložené výdavky žalobkyne (§ 251 CSP), nevznikli, na základe čoho odvolací súd rozhodol, že ani žalobkyňa nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

30. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.
Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie nie je prípustné proti rozsudku, ktorým sa vyslovilo, že sa manželstvo rozvádza, že je neplatné alebo že nie je a proti uzneseniu v konaní o návrat maloletého do cudziny vo veciach neoprávneného premiestnenia alebo zadržania (§ 76 CMP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).